

KÉTMILLIÓ LEJJELE TÁRSULT A
MEGYEI TANÁCS A FÜRDŐÉPÍTÉSBE

2.

A „kARakTeres”
MŰVÉSZET OTTHONA

3.

TÖRÖKORSZÁGI
ÉLMÉNYEK

5.

SAJÁT KÖLTSÉGVETÉSBŐL BIZTOSÍTJA AZ ISKOLAI TÁBLAGÉPEKET AZ ÖNKORMÁNYZAT

Zimmethausen Szaklíceum már meglévő LEGO terme / fotó: Móra Attila

Több más gyergyószéki önkormányzathoz hasonlóan Borszék is saját költségvetéséből oldja meg a tabletek megvásárlását azon diákok számára, akik nehézségekkel küszködnek az online oktatáshoz való hozzáférésben. Összesen 100 ezer lejt fordítanak erre a célra.

„Felkértük az iskola vezetését, hogy mérje fel, hány tanuló nem rendelkezik megfelelő eszközökkel az online oktatásban való részvételhez. A tanintézmény 117 igénylést gyűjtött be, ezek mellett 5 laptopra is biztosítottunk forrásokat” – nyilatkozta Mik József. Borszék polgármestere elmondta, erre összesen 100 ezer lejt különített el az önkormányzat az iskola számára, az eszközök beszerzése folyamatban van. Itt fontos megjegyezni, hogy mindegyik készülékhez 2 éves korlátlan internet-hozzáférést is vásárolnak.

„Első körben 37 tabletet és 5 laptopot

vásárolunk” – részletezte érdeklődésünkre Ferenczy József. A Zimmethausen Szaklíceum igazgatója kiemelte, Borszéken a tanulók elsöprő többsége be tud kapcsolódni az online oktatásba. Több háztartásban viszont nincs megfelelő számú IT eszköz minden gyerek számára, van ahol egy számítógépen kell osztozniuk, olyan diákok is vannak, akik csak telefonról tudnak bekapcsolódni az órákba. Az igényeket felmérték, és ez alapján állították össze a bevásárlási listát.

Az igazgató kiemelte, második körben még további 65 tablet vásárlására kerül

sor, ugyanakkor a megyei tanfelügyelőség is biztosít 15 eszközt azok számára, akik szociális támogatásban részesülnek. „Nagyon fontos itt megjegyezni, hogy azok a családok részesülnek ebből a támogatásból, ahol valóban problémát jelent az IT eszközök biztosítása” – nyomatékosított az intézményvezető.

Az iskolaközpont vezetősége felhívja az érintett szülők figyelmét, hogy tablet igénylésüket kéreásban kell jelezniük, amit a lehető leghamarabb le kell adniuk az iskola titkárságán.

KÉTMILLIÓ LEJEL TÁRSULT A MEGYEI TANÁCS A FÜRDŐÉPÍTÉSBE

A kezelőközpont beltere / fotó: Rédei Botond

A helyi önkormányzati testület rendkívüli ülése keretében írta alá november 19-én, csütörtökön Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke, illetve Mik József polgármester azt a társulási szerződést, mely által a megyei önkormányzat kétmillió lejjel vesz részt

az új wellness- és fürdőközpont további munkálataiban. Az eseményt élőben követhettük a Facebook közösségi oldalon.

A kora reggeli órákra összehívott ülést megelőző percekben az új wellnessközpontot látogatta meg a megyeelnök, szemügy-

re véve az eddig elvégzett munkákat. Mint kiderült, a beruházás nagy része már elkészült, már csak a bútortzat beszerelése van hátra, illetve az ezzel járó utolsó simításokat kell elvégezni.

A társulási szerződés révén a megyei önkormányzat kétmillió lejjel járul hozzá a fürdő építéséhez. Mik József polgármester kiemelte, ez rendkívül fontos mozzanat, hiszen ebből a pénzből megrendelhető és beszerelhető a bútortzat. „Amint ez megvan, lehet előkészíteni a beüzemelését. Nagyon várjuk már ezt a pillanatot” – hangsúlyozta a városvezető.

A szerződés révén a megyei önkormányzat hozzávetőlegesen 5%-os részesedést szerez a fürdőből, ami a beruházás végeztével visszakerül a város tulajdonába – biztosította a jelenlevőket Borboly Csaba. A kezelőközpont építését 2011-ben kezdték el, ám a kezdeti lendület után elapadtak a kormányforrások. Jelenleg a beruházás mintegy 95 százaléka van kész, az építkezési munkálatok azonban már csaknem teljesen elkészültek. A belső munkálatok befejezésére és a szükséges bútortzat beszerzésére van szükség ahhoz, hogy a központ működőképes legyen.

Rédei Botond

ALBUI ISTVÁNT VÁLASZTOTTÁK ALPOLGÁRMESTERNEK

A képen: Albu István / fotó: Mőga Attila

Első soros ülését tartotta november 9-én, hétfőn Borszék új önkormányzati testülete. Ez alkalmából megválasztották a fürdőtelepülés új alpolgármesterét is: a következő négy évben Albu István töltheti be a tisztséget.

Több napirendi pont is szerepelt a 11 tagú testület asztalán. Ezek közül talán a legfontosabb az alpolgármester megválasztása volt. Két forduló után 8 szavazattal Albu Istvánt választották meg a képviselők. Borszék új alpolgármestere a Dezvoltare Urbană Kft. önkormányzati cég ügyvezetőjeként tevékenykedett az elmúlt időszakban.

Az ülés további részében a képviselők a szakbizottságok összetételét is megszavazták, valamint jóváhagyták a testület új

működési szabályzatát is. Szintén elfogadásra került az önkéntes tűzoltószolgálat újraszervezéséről és működési szabályzatáról szóló határozattervezet. Ugyanakkor arról is döntöttek az ülés során, hogy Moşneag Ana-Mária lesz a testület küldötte a Zimmethausen Iskolaközpont igazgatótanácsába. Mint kiderült, a polgármesteri hivatal részéről Maier Klára lesz tagja ugyanennek a tanácsnak. Az ülés további részében, többek között jóváhagyták a harmadik negyedév pénzügyi zárását, illetve a polgármesteri hivatal erdős területeiről 2021-ben kitermelésre szánt famennyiségek referencia árait. Utóbbiak nem változtak az idén alkalmazott árakhoz képest.

Rédei Botond

A „kARakTeres” MŰVÉSZET OTTHONA

Borszék fürdőtelepülésén sétálva, a Hétvezér sétány egyik szegletében egy különleges cégtáblára lehetünk figyelmesek. A „kARakTer” kézműves műhelybe lépve mintha egy másik világba toppantunk volna. A Kopacz házaspár, Tekla és György alkotta környezet a „handmade” művészet rejtelseibe kalauzol minket.

A kreatív művészet otthona ez – fogalmazódik meg bennem a gondolat, miközben szemügyre veszem a műhelyben kiállított műveket. Festmények, ékszerek, különböző anyagokból készült szobrok, egyedi, készítőik ízléséről és fantáziájáról árulkodó alkotások. „Bennem mindig is volt érdeklődés a képzőművészet iránt” – jegyzi meg Tekla, amikor az egyik, 3D technikával készült festmény kapcsán teszem fel kérdésemet. Mint fogalmazott, a csíkszeredai Nagy István művészeti középiskolában végezte tanulmányait szobrászat szakon, de ugyanúgy szerette a grafikát és a festészetet is.

„Borszékra költöztem, így egy kicsit megszakadt ez a pálya. Virágüzletet működtetünk a családdal, ám abban nem igazán lehetett kibontakozni” – magyarázta. Tudták, hogy hosszú távon ebből nem lehet megélni, és amúgy is, folyamatosan „gyötörte” őket az alkotási vágy. „Hiányzott az életünkből a képzőművészet, a férjem is szeretet barkácsolni, bármilyen anyagból elkészít bármit.” A virágüzletet 16 éven keresztül működtették, ám érezték, hogy tovább kell lépni. „Amikor Borszékra kerültem, még készítettem munkákat, Kamenitzky Antal egyik verseskötetét is illusztráltam, de aztán végül teljesen kimaradtak az ilyen jellegű tevékenységek. Hiányzott, de ugyanakkor féltem is újra nekifogni.”

A fordulópont tavaly következett be. A borszéki polgármesteri hivatal pályázati lehetőséggel egybekötött vállalkozói képzést hirdetett, Kopaczék pedig éltek a lehetőséggel. Elvégezték a tanfolyamot és a pályázatot is megírták. „A lényeg az volt, hogy minél több képzőművészeti tevékenységet bele tudjunk foglalni ebbe a pályázatba” – magyarázta a beszélgetésünkbe időközben bekapcsolódott György. Mint tőle megtudhattam, a pályázati anyagot ő maga írta meg, a pénzügyi rész megtervezésénél viszont már segítségre volt szükségük. „Szerettük volna, hogy minél

A Kopacz házaspár: György és Tekla / foto: Rédei Botond

több dolog legyen, hogy tudjanak választani a vendégek, a turisták, a borszékiek. Akár ajándékba, akár szuvenírként. Ugyanakkor a gyerekeket is bevonnánk a tevékenységünkbe, különböző foglalkozások szervezésével. Ám a vírushelyzet ez utóbbit egyelőre nem teszi lehetővé.”

„Nem akarunk kitűnni...” – folytatta mondanivalóját György. Egyszerűen végzik a dolgukat, ötleteik pedig formákat vázolnak a fémig bármit elkészít, ami eszébe jut, vagy amit a kliens kér. Felesége, Tekla, az ékszerek, bizsuk, virágkompozíciók és a festmények készítésével foglalkozik. Utóbbinál egy különlegesnek számító, 3D technikát alkalmaz, ami igencsak időigényessé teszi az ilyen jellegű alkotások elkészítését. Készülnek ugyanakkor igény szerint virágcsokrok, karácsonyi asztali- és ajtódíszek, és persze házhozszállítást is vállalnak.

„Itt van az a fából készült kulcstartó” – mutat a bejárati ajtó mellett felakasztott tárgyra György. „Volt egy nagyobb fadarabunk, nem tudtuk mit kezdjünk vele, eltűzteni nem akartuk. Lett belőle két kulcstartó, az egyiket azonnal meg is vetétk” – mesélte, azt érzékeltetve, hogy bármilyen ötlet alapján lehet igényes, minőségi kézműves alkotást készíteni.

Nehéz volt az indulás. Egy ilyen jellegű

vállalkozás elindítása nem könnyű – vallották be mind a ketten. Akinek volt dolga pályázattal hazai viszonylatban, az tudhatja, hogy számtalan, sokszor előre nem látott akadállyal kell szembesülni. A buktatókon a Kopacz házaspárnak is át kellett jutnia, és mikor végre egyenesbe kerültek a pályázattal, jött az újabb kihívás: alkotni kellett, az üzletet fel kellett tölteni termékekkel. A bürokratikus folyamatok fojtása mellett ez nem is bizonyult olyan könnyűnek. Viszont a nyári szezon végére sikerült a vásárlók előtt is megnyitni a műhelyt. A fogadtatás, elmondásuk szerint, pozitív volt, borszékiek és turisták egyaránt örültek a lehetőségnek, hiszen egyedi képzőművészeti tárgyakat kínáló üzletet nem igen lehet találni a környéken. „Legyen annyi munkánk, hogy tudjuk fenntartani magunkat. Nem akarunk tömegterméket előállítani, egyedi, kézműves dolgokat szeretnénk készíteni” – fogalmaztak együtt a jövővel kapcsolatban. Bevallásuk szerint a vírushelyzet ugyanakkor újabb kihívás elé állítja őket. Ha kevesebb a Borszékra érkező turista, akkor értelemszerűen kevesebb lesz a vásárló, így a bevétel is csökken. Új értékesítési csatornákat kell keresni, hiszen a túlélés a tét. Ám nem csüggednek, hiszen bíznak a jövőben, és alkotnak.

Rédei Botond

TÖRÖKORSZÁGI ÉLMÉNYEK

Dacolva a koronavírussal, részt vettem egy törökországi társaskiránduláson. A terv az év elején született és márciusban kellett volna megvalósuljon. Csábított Kis-Ázsia, Antalya rejtelmes világa, de a járvány kitörése keresztbe tett, így megvalósítása októberig várattott magára.

A tavasszal elkezdődött és azóta is – kisebb-nagyobb megszakításokkal – tartó szobafogság, bezártság bénítólag hat mindenre. Már semmi sem a régi. Az idegenforgalom is csak takaréklángon ég. Október közepén mégis lehetővé vált a betervezett kirándulás a bukaresti Premio Travel Utazási Iroda jóvoltából. A repülőút biztonságos volt, betartatták az egészségügyi előírásokat. Törökországban úgyszintén.

Jó volt látni a többezeréves kultúra, civilizáció nyomait, legyen az hettita, görög, perzsa, római vagy bizánci. Lenyűgöző volt az Égei-tenger melletti Selcuk látványa. Fénykorában 20 ezer lakosa volt, de egy földrengés eltüntette a föld felszínéről. Az utóbbi évek kutatásai, ásatásai révén napvilágra kerültek a Krisztus előtti idők épületei: Artemisz-temploma, Szent-János bazilika romjai, a három emeletnyi Celsus-könyvtára (114-ben épült, 262-ben földrengés tönkre tette). Látni a település víz- és szennyvízcsatornáit, latrináit. Lenyűgöző a piactere, a gőz közfürdők, a nagy színház, Artemis és Hadrianus temp-

loma, Traianus kútja. Jó volt végigsétálni a fehér márványúton, amelyet 5 méterenként márványoszlopok és márványszobrok szegélyeznek. Meglátogattuk a Szűz Mária-templomot is. Jézus halála után Mária élete utolsó hat évét itt töltötte. Napjainkban zarándokhely. Látható VI. Szent Pál (1967), II. János Pál (1979) és XVI. Benedek pápa (2006) látogatási ajándéka is. Augusztus 15-én Mária mennybe menetele napján búcsús szentmisét tartanak.

Egy másik látványos helyszín Pamukale volt, ahol az egész hegyoldalt cseppkőteraszok és medencék tarkítják.

Az itt feltörő 35 C-fokos víz meszet, gipszet és széndioxidot tartalmaz. A levegőn a széndioxid kicsapódik, a mész megköt és egy nagy szabadtéri cseppkőképződmény (travertinó) született. Távolról egy nagy gyapotrétnek látszik. Innen a magyar neve is Gyapotvár. A kicsapódó vasoxid hatására helyenként rózsaszínű, barnás, vöröses lesz. Itt is látni a Pergamon király alapította város romjait (i. e. 190), amit 17-ben egy földrengés lerombolt. A római korban püspöki székhely volt. Majd egy újabb földrengés pusztított itt. A szelzsukok betörése elnéptelénítette a várost. Látni a színház romjait, a városkaput, szoborcsarnokot. Hierapolis termálfürdő, az UNESCO világörökség része. Látni Kleopátra fürdőjét. Itt is folynak a további ásatások, feltárási munkálatok.

Utasbarát autóbusszal és román idegenvezetéssel buszos körutazást tettünk a közel 1500 km-es Toros (Taurus)-hegység mentén, hajóval érintve Lykia partvidékét, a Földközi-tenger strandját (Istuzu), ami a maga 27 C-fokos vizével minden utazót vonzott. Láttuk a híres Karpuzkaldiran vízesést (egy 60 méteres vízszöglet ömlik a tengerbe), jellegzetes mecsetet, ahol ismertették a muzulmán vallás lényegét.

Jó volna már túl lenni ezen a világjárványon, hogy szabadon utazhassunk, láthassunk, hiszen a világ tele van szebbnél-szebb látnivalóval, csodával!

Farkas Aladár

KONFLIKTUSOK AZ ISKOLÁBAN: DIÁK KONTRA DIÁK

Konfliktusok mindig vannak, sőt akkor is lesznek, ha a gyermek kifejezetten konfliktuskerülő, aki nem provokatív, hanem inkább a összetűzések békés megoldására törekszik. És a legtöbb konfliktus nem a tanárok és a diákok, hanem a diákok között keletkezik. Erről mégsem szeretünk beszélni. Nem is nagyon ismerjük - legfeljebb emlékeinkből -, hiszen a gyermekeink (az éppen most diákok) nem/sem beszélnek róla (mint annak idején mi is inkább hallgattunk erről).

Egy gyermek-, egy diákközösségben csaknem mindig "helyzet van". Lássuk előbb egyenként ezeket a konfliktushelyzeteket:

Kiközösítések

„A szakemberek szerint valójában csak

azt lehet kiközösíteni, aki azonosulni tud ezzel a szereppel, azaz áldozat típus. Ezek a gyermekek ugyanis, anélkül, hogy tudatában lennének, gyámoltalanságukkal egyenesen felkínálják a támadási felületet társaiknak.” (Dr. Bauer Béla pszichológus nyomán.)

„Mi a közös azokban a gyermekekben, akiket kitaszít a közösség? Egy olyan tekintet a szemükben és az ehhez társuló testbeszéd, ami tudat alatt azt mondja, hogy valamikor egy hatalmas vereséget szenvedtek belül, amitől az énképük megsemmisült. Ez mindjárt azt is sugallja, hogy nincs lelki támaszuk sem a társaik közt, sem otthon, vagyis szabad prédák. Ilyenkor két eshetőség van. Vagy megpróbálnak láthatatlanná válni az osztály-

ban, és teljesen magukba zárkóznak, vagy elkezdnek „vad” dolgokat művelni, hogy eltereljék a közösség figyelmét a tényleges problémáról, és ezzel megússzák az áldozat szerepét, vállalva inkább a „dilis”, „bohóc” vagy hasonló jelzőt. Abban az életkorban ugyanis újjáépíteni az önbecsülést, öntudatot egyedül nem lehet. Egy furcsa üres lény benyomását keltik, ami irritáló, és ugyanúgy ahogy az állatok közt prédául esik a gyenge vagy beteg, az emberek között sem jobb a helyzet.”

Mi a megoldás? A legnehezebb helyzet a pedagógusok számára: ha megvédi a kiközösítettet, azzal még inkább azzá teszi. Ráadásul - igen gyakran - a pedagógus maga is úgy érzi, hogy a kiközösítés „jogos”.

(folytatás az 5. oldalon)

(folytatás a 4. oldalról)

Véssük jól az eszünkbe: **kiközösítettnek lenni elviselhetetlen.** Pedagógusként pedig **nem** helyezkedhetünk a „jogos” kiközösítés álláspontjára. Ez az első lépés. Tudnunk kell azt is, hogy a szülőknek nagyon fáj az, ha - a közös megoldás reményében - megmondjuk, hogy gyermeke kiközösített a csapatból. Szóval kicsit „magunkra maradunk” ebben: pedagógusok és diákok. És itt nagyon fontos a többes szám: nem egy szem tanár és nem egy szem gyerek. Pedagógiai módszerek sokaságát tudjuk így együtt lejátszani ahhoz, hogy az az egy vagy két kívül rekedt gyerek - legalább kissé - beljebb kerüljön (a beszélgetésekkel óvatosan, és sohase direkt módon!) . Nem szánalomból, hanem mert felismerték szerethető értékeiket... Nagy játszma ez.

Verekedések (lehetőleg ott és akkor, amikor nincs a közelben tanár) - az osztály nem csitít, hanem - drukkol. Ez többnyire tipikusan „fiú-balhé”.

Igaz, ma már egyre többször van lányok közt is durva verekedés. A lányok ilyenkor (is) inkább kiélik fejlett kommunikációs hajlamaikat, és kiderül: szókinsük az obszcenitás tartományában jelentősebb, mint akár a köznyelv, akár az irodalmi nyelv terén...

Általában a kisebb (fiú) gyermekek szoktak összekapni, a nagyobbaknál már nem menő, de azért előfordul. A felbőszült, egymást csépelő gyerekeket nehéz leállítani. A többiek nézik, de nem lépnek közbe, sokszor azért, mert nem tudják, hogyan kell, vagy mert valójában tetszik nekik a bunyó... Szólnak a tanárnak. Annak, akit épp sikerül a folyosón elkapniuk. Ha a pedagógus a felbőszült gyerekek közé lép, számolnia kell vele, hogy könnyen kaphat ő is a feldühödött gyermektől.

Mi a megoldás? Megtanítani az osztályt, hogy azonnal lépjen: egyik csapat az egyik „kiskakast”, másik a másikat fogja

le, és vigye el a másik látóköréből. Aztán hagyják őt kibeszélni, okosan nyugtassák meg. Ebben a gyerekek zsenik! Ez a legjobb megoldás.

Ha mégis inkább tanárt hívnak, akkor úgy válasszanak, hogy tudják róla: (lelkileg) „erős”. A kör álljon hátrább. Várják meg, hogy a két verekedő társuk észrevegye a tanár jelenlétét (addig a tanár se szóljon). Jó ritmusérzéssel vegye észre az „ütésszünetet”, és csak akkor szóljon közbe, de ne ordítva, hogy: „Elég!” vagy „Itt a vége!” és „Gyertek velem!”. Azonban ne rohanjunk rögtön a tanáriba, az osztihoz, vagy az igazgatóhoz...nem! Üljenek le egy nyugis helyre, és beszéljék meg a dolgokat. Mindig hat: a végén kezét ráznak a fiúk.

Egymás el- és beárlása

Nem olyan könnyű erre okosat, használhatót írni! A kisgyerekek többsége (még 5.-ben is) „árulkodós”. Erről - mivel egy csúf jellemhiba alapja lehet (meg mivel nem is szeretjük) - leszoktatjuk őket. Ez gyorsan megy. Ha mégis maradt közöttük egy-kettő, ott súlyos bajok vannak az otthoni neveléssel. Érdemes jelezni a szülőknek (bár kétlem, hogy képesek lesznek ellene tenni: ők nevelték a gyermeket ilyenre, tán ők maguk is ilyenek a munkahelyükön).

Node...mi van akkor, ha - nagyobbakra gondolok - a balhé (amire készülnek, vagy már meg is tették) sokkal súlyosabb, mint a „beárlás” maga? Már leszokott az árulkodásról, de most erkölcsi kötelessége szólni - éppen a társai érdekében, hogy azok még időben meg tudjanak állni. Nagyon nehéz helyzet. Különösen a kiskamaszközösségben (ahol a legerősebb a csordaszellem). Ilyenkor nem azt látják, hogy az „áruló” az érdekükben szólt, hanem azt (és csak azt), hogy valaki a bandából áruló lett. És titokban megkezdődik a hajsza, majd a kiközösítés és megalázás. Pokol lesz a gyerek élete. Különösen, ha nem szól, ha senki nem áll mellé, és senki nem veszi ész-

re a felnőttek (a szülők és a pedagógusok) közül.

Meg kell tanítanunk a gyermekeinket, tanítványainkat különbséget tenni: mi az, ami árul(kod)ásnak minősül, és mi az, ami nem. Nagyon egyszerű a megkülönböztetés: mi volt a célja, mi volt a szándéka a tanárnak jelzést adó diáknak. Ha minden diákot minden tanár erre nevel (és a szülők is társak ebben), akkor ez már nem egyéni probléma, meg tudjuk beszélni a gyerekekkel, hogy „akkor ez most mi volt?”

Egymás megalázása, „szekálása”

A „szekálás” a kiközösítésnek egy durvább változata, amely rendszeres megalázással is párosul. Mivel többnyire nem az egész közösség fordul a gyermek ellen, nagyon jól lehet építeni az egyet nem értő, de megszólalni bátortalan többiekre. A megbántott gyermek maga erről nem beszél. Ennek többféle oka is van: félelem a még rosszabbtól, szégyen amiatt, hogy ez vele megtörténhetett, önmagában keresi a hibát... és még ennél is többféle a magyarázat.

Nagyon fontos szülőknek és pedagógusnak, hogy figyeljenek a helyzetre, azonnal megbeszéljék egymással, és megkeresék a gyerek számára legjobb megoldást.

Osztályfőnökként erre, az egymás megalázására voltam a legérzékenyebb. És - ha valamit - ezt nem tűrtem. Teljes szigorommal, hatalmammal éltem a társukat kirekesztő, megalázó gyerekekkel szemben. Ha kellett ugyanabba a helyzetbe hoztam őket: éljék át, mit jelent megaláztattnak, kirekesztettnak lenni, amikor tehetetlenek a náluk erősebbel szemben. Működött. És ez a fontos.

A kérdés: a kiközösített, megalázott, megvert, elárult gyerek miért csak akkor szól felnőttnek (pedagógusnak, szülőnek), amikor már nem bírja tovább? És van ennél rosszabb következmény is...

Kovács J.

SZÉKELY TUDÓSOK, HÍRESSÉGEK (98)

(folytatás a Források XXIV/6 számából)

Boros Domokos Fortunát P. (1895-1953) ferences szerzetes

Zetelakán született. A teológiát Vajdahunyadon végezte. Kolozsváron történelem-földrajz szakot végzett, 1923-ban doktorált. 1942-től az Erdélyi Ferences Rendtartomány főnöke. 1951-ben letartóztatták, munkaszolgálatra ítélték, a Duna-

Fekete-tenger csatorna építőtelepén dolgozott. Ott halt meg. Síremléke a zetelaki temetőben van. 25 fontosabb munkája, tanulmánya maradt fenn. A zetelaki középiszobola az ő nevét viseli, a templom előtt áll mellszobra, Bara Barna képzőművész alkotása.

Cserei Mihály (1668-1756) történetíró

Csikrákoson született. A székelydudvarhelyi református kollégiumban tanult. A Rákóczi szabadságharc fontos alakja, és az erdélyi memoárirodalom jelentős képviselője. Főműve a História. Három éven át csíki főkirálybíró, majd tartományi biztos.

(folytatás az 6. oldalon)

SZOMSZÉDOLÁS

Görgényszentimre / foto: kastelyerdelyben.ro

Ez alkalommal a Görgény völgyébe hívlak, kedves olvasó. Szászrégentől keletre, a Görgény folyó mentén haladunk. Érintjük Görgénysóaknát, nevét a vidék sóaknái, majd a helyükön képződött sós fürdői után kapta, melyek már a római kortól ismertek. A múlt századfordulón volt igazán látogatott. Úticélunk Görgényszentimre.

Görgényszentimre Szászrégentől 12 km-re, a Rákóczi-hegy lábánál és a Mocsárerdő közötti völgyben fekszik. Nem eléggé reklámozott ez a község, bár gazdag történelme és látnivalói több figyelmet érdemelnének. Igaz, első látásra nem sokat ígér. Ám amint beléptünk a kastély kapuján, megérint a történelem szele vagy a hely szelleme. Amikor először jártam ott, amo-

lyan senki földjének tűnt. Sem kapus, sem belépti díj. Szabadon nézelődhattunk, mi voltunk az egyetlen látogatók. Ma másként van, amint a kastély honlapján is olvasható: „Ma a Rákóczi-Bornemisza kastélyt a Maros megyei önkormányzat tartja fenn és a Maros Megyei Múzeum gondozásában működik. Rendszeres kulturális rendezvények helyszíne, nyílt napokat, kerekasztal-beszélgetéseket múzeumpedagógiai foglalkozásokat szerveznek. A látogatók ilyenkor megismerkedhetnek a kastély történelmével is.”

A XVIII. század második felében épült és több átalakításon átesett barokk kastély sejteti régi pompáját. Nincs nagyon rossz állapotban, mivel az 1893-ban a magyar állam által létesített erdészeti iskolának adott

othont 1970-ig. Épületeiben ma vadászati múzeum (többek között Teleki Sámuel trófeáival), könyvtár, bank, raktár és tanári lakás található. Belső udvarát cserjék, ritka fajták, bokrok díszítik. Több látványossággal szolgál a kastély melletti dendrológiai park, ahol az egzotikus fafélék 29 családja és majdnem 100 faja található. Ezek mellett a hazai fajok többsége is megtalálható. Továbbá tavacska, filagória, kőszobrok, szobormaradványok, és sétányok is csalogatják a látogatókat. Görgény évszázadokon át a vadakban bővelkedő sűrű erdeiről és az itt rendezett vadászatokról volt híres. Itt vadászott I. Rákóczy György fejedelem, de később a tragikus sorsú Rudolf főherceg is. Az ő látogatásához kapcsolódik a kastély 1882-ben történt tatarozása, átalakítása. Koronás fők fordultak meg a vadászkastélyban: VII. Edward angol király, Ferdinánd bolgár cár, Ferenc Ferdinánd trónörökös, Ferdinánd román király. A vadászatok rendezésének egyik nagymestere a XIX. század második felében Teleki Samu volt. Ő irányította a híres görgényi medvevadászkat.

Görgényszentimrének három (református, görög-katolikus és ortodox) temploma van, legrégibb a XVII. század első felében épült református templom. Mielőtt megépült, a református istentiszteletet a kastély kápolnájában tartották.

Görgényszentimrét elhagyva, a visszavezető útról balra térve, a Keleti Kárpátok egyik kevésbé ismert helyét látogathatjuk meg. Erdei út vezet a Szászrégen mellett található Mocsárerdőbe, ahol „400-700 éves tölgyfák őrzik Erdély régi szellemét”.

Kalandra fel! Jó utat!

Kolbert Tünde

ÚJABB ORSZÁGOS KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK LÉPNEK ÉLETBE

Korlátozó intézkedéseket dolgozott ki és foglalt határozatba az Országos Vészhelyzeti Bizottság (CNSU), amelyek november 9-től lépnek érvénybe.

Kötelező lesz a maszkviselés, online oktatásra állnak át a tanintézmények, távmunkára kell átállni, ahol ez lehetséges, az üzleteknek pedig 21 órakor be kell zárniuk. A kültéri piacok nyitva maradhatnak, de csak a járványügyi intézkedések betartása mellett. A korlátozások harminc napig lehetnek érvényben.

Kötelező lesz az orrot és a száját eltakaró maszk viselése az ország egész területén, az

utcákon és a köztereken minden öt éven felüli személynek, függetlenül az aktuális fertőzési rátától.

Kötelező lesz a távmunka bevezetése az állami és magánszférában, ahol pedig ez nem lehetséges, két csoportra kell osztani az alkalmazottakat úgy, hogy legkevesebb két óra eltéréssel fejezzék be a műszakot. Az iskolák és óvodák mind online oktatásra állnak át. Kijárási korlátozás lesz 23 és 5 óra között: csak munkavégzés, orvosi vizsgálat, és indokolt okkal hagyható el a lakás. A lakhelyelhagyást személyes iratokkal és saját felelősséggel kitöltött nyilatkozattal kell

igazolni, amit igazoltatáskor fel kell mutatni a hatóságoknak.

Tilos lesz társas összejövetelt rendezni bel-, vagy kültéren.

A beltéren működő piacokat be kell zárni, nem lehet vásárokat, ócskapiacokat tartani, viszont a kültéri piacok nyitva tarthatnak a járványügyi szabályok betartása mellett.

A kereskedelmi egységek 5 és 21 óra között tarthatnak nyitva, de a házhozzállítás ezen időintervallumon túl is működhet. A nyitvatartási korlátozás nem érvényes a gyógyszertárakra és a benzinkutakra.

LÉLEKMELEGÍTŐ - FÉLELMEINKRŐL -

Ha az elmúlt cikk befejező kérdésén elgondolkodtál, vagyis - engedték-e, hogy ez a bizalmi kapcsolat kölcsönössé váljon gyermekkoromban?- és ha meg is van a válasz rá, akkor tovább is mehetünk a félelmeink megkeresésének belső útján. Eddig az ember és ember közötti félelmeink okát kerestük, nézzük meg emberi életünk másik síkját is, az Istennel való kapcsolatunkat.

Az ösbizalom elvesztésének következménye az összorongás – egzisztenciális vagy lét-szorongásnak is hívjuk. A paradicsomi állapot a bibliában képekben akarja érzékeltetni velünk az ember és Isten kapcsolatát. Ez a lélegzetelállító leírás azt a harmóniát akarja kifejezni, ami Isten és ember között megvolt, azt hogy Isten és ember léttére egybeesett. Ez változott meg az engedetlenség bűne által, és ez fejezi ki az Istentől való eltávolodást, amit a szentírás paradicsomból való kiűzetésként ír le.

A bibliai héber nyelvben a félelem remegést, reszketést vagy rázkódást jelent. Arra utal, hogy az ember elvesztette lelki stabilitását, vagyis hiányzik személyiségének a biztos alapja. Mivel a bűnbeesés miatt az ember kikerült az Isten oltalma alól, elvesztette a biztonságát, létének alapját.

Az ösbizalom és oltalom nélküliség következményeként az ember talajvesztett, bizonytalan lénné vált. Az ellenséges közegebe kerülve úrrá lett rajta az egzisztenciális szorongás. Nem a félelmetes körülményekből születik a szívben a félelem, az esetleg kiváltó oka lehet, mert a félelemnek valójában belső oka van. Tehát a félelemhez ne úgy viszonyuljunk, mint egy kívülről jövő fenyegetéshez, hanem tudatosítsuk magunkban, hogy a bénító, mindent leuraló félelem a szívünk mélyéből tör elő. Mi lehetne a megoldás, ha elkezdénénk ezen az úton járni és minden félelmünkért, minden rosszért, ami történik életünkben, ne külső történéseket, embereket vagy akár Istent okoljuk? Mert rossz mindig van és lesz életünkben, akár ellenünk követik el, akár mi követjük el azokat.

Tudnunk kell, hogy lehetetlen mindig megszolgálni a bizalmat! Ez vonatkozik akár Istenre vagy embertársamra. Ha az igazságosság mindig kölcsönösséget jelent, akkor vége az életnek! Éppen az tarthat engem életben, hogy amikor bűnt követek el ellened, beismerem előtted, hogy megbántottalak, és bocsánatot kell kérnem, hogy ne kezdjem el pusztítani magam, ahogy a legtöbb ember teszi. Mert vagy hazudo-

zunk, hogy: nem vagyok bűnös, valaki más, vagy valami más az oka, vagy pedig, ha nagy nehezen belátjuk, hogy embertelenek voltunk egy ponton, akkor pedig magunkat kezdjük el pusztítani. Elkezdjük magunkat hihetetlen módon büntetni.

Mi az, ami nekem az erőt adhatja ahhoz, hogy ne tegyem se ezt, se azt, se ne hazudjak, se ne büntessem magamat? Vagyis félelmeimet feloldjam. A jogosultságaim! Visszaemlékszem, hogy mindenképpen rászorulok arra, létezésem okán, hogy te bizalmat előlegezzél meg nekem és azt mondom, jogom van ahhoz, hogy bocsánatot nyerjek. Ezzel a jogosultsággal pedig még az Isten elé is állhatok! Minél inkább figyelek az életemben az igazságosságra, hogy növekedjen bennem, annál bátrabban állhatok Isten elé bűnösként, és mondhatom azt, hogy: Uram, most bocsáss meg nekem! Persze ugyanígy állhatok eléd is, mert minél inkább törekedtem az igazságosságra, annál több jogosultságom van, hogy oda-álljak eléd, és azt mondom, hogy: Kérlek, bocsáss meg!

(Ui. Az igazságosság itt a szándék és akarat jóságát jelenti, hogy elrontott dolgaimat jobbra tegyem)

A pap

(folytatás az 5. oldalról)

1940-ben Szervátiusz Jenő kopjafát készített emlékére. A csikrákosi általános iskola az ő nevét viseli. 2005-től egy száz kg-os mellszobor áll szülőfalujában (amit a színes fém-tolvajok elloptak). 2011-ben közadakozásból visszaállították, Nagy Ödön szobrászművész alkotása.

Csetz János (1822-1904) honvédtábornok

A háromszéki Gidófalván született. Katonai akadémiát végzett. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc honvédtábornoka. A világosi fegyverletétel után Németországba menekült. Onnan került 1860-ban Argentínába. Ő alapította az Argentin Katonai Akadémiát, aminek első igazgatója is volt. Az épület előtt áll egész alakos ércszobor, az épületben mellszobor. Szülőfaluja községházának falán emléktábla áll, Gyergyószentmiklóson, az örmény-katolikus templom udvarán dombormű emlékeztet örmény gyökereire. Budapesten utcát neveztek el róla, Szamosújváron cserkészcsapat viseli nevét.

Domokos Pál Péter (1901-1992) népra-

jzkutató, történész, zenetörténész, tanár

Csiksomlyón született. Tanítóképzőt, majd Tanárképzőt végzett. Az ő nevéhez fűződik az első Ezer Székely Leány Nap (néptánc- és népviselet találkozó) megszervezése Csiksomlyón. 1940-ben Kolozsváron az Állami Tanárképző igazgatója. 1944 őszén családjával Budapestre költözött. Ott doktorált néprajzból. A moldvai csángók életét kutatta. 12 műve jelent meg nyomtatásban. 1991-ben Széchenyi-díjban részesült, ekkor kapta meg a Magyar Arany Érdemkeresztet is. 2002-ben, poszt mortem Magyar Örökség-díjat kapott. Budapesten és Gyimesfelsőlokon általános iskola viseli nevét, Csiksomlyón, a kegytemplom mellett egészalakos szobor őrzi emlékét (Bodó Lvente szobrászművész alkotása).

Fogarasy Mihály (1800-1882) Erdély római-katolikus püspöke

Gyergyószentmiklóson született. Katolikus papnak tanult. 1848-ban megalapította a Jó és olcsó könyvkiadó társulatot. 1853-ig ő maga igazgatta. 14 hittani tárgyú értekezése ismert. Nyomtatásban megjelentette neveze-

tesebb egyházi beszédeit és főpásztori körleveleit. 1864-1882 között Erdély püspöke. 1866-ban Kolozsváron újraindítja az Erdélyi Római-Katolikus Státus működését. Gyulafehérváron temp-lomot és zárdát épített, Gyergyószentmiklóson segítette a leány-nevelintézetet és szegényházat alapított. Gyergyószentmiklóson általános iskolát neveztek el róla, ma Gépgyártó iskolaközpont. Mellszobrát Jánosi József szobrász készítette 1909-ben. Szélü-tésben halt meg.

Haáz Ferenc Rezső (1883-1958) tanár, néprajzkutató, múzeumalapító

A Budapesti Képzőművészeti Főiskolán szerzett tanári oklevelet. Székelyudvarhelyen a Református Kollégium rajztanára, majd a Kollégium fiúgimnáziumának igazgatója. Ő indította el a népi iparművészeti mozgalmat (fafaragás, fazekasság, népi szövés-varrás). Ő létesítette a székelyudvarhelyi múzeumot, amelynek 1948-1951 között igazgatója volt. 1989 után a múzeum felvette nevét. 1983-ban festményeiből, grafikáiból kiállítást szerveztek.

Farkas Aladár

KÖNYVAJÁNLÓ

Széfeddin Sefket bej: Kalotaszegi Madonna, Griff Könyvkiadó, Budapest 1943.

A szerző (Kolozsvár, 1913-Bejrút, 1967) magyarrá lett török-perzsa muszlim család sarja, édesanyja Incze Gabriella kolozsvári színésznő. Író, költő, forgatókönyvíró. 1945-ben a budapesti török nagykövetségen titkár, 1947-ben Amerikába emigrál, majd Egyiptomba, ahol neves forgatókönyvíró, rendező lett.

A romantikus regény főhősei Enyedy Nóra és Hegyi Ádám, akik megismerkednek, összeházaszkodnak, majd kölcsönösen szerelembe esnek. Ádám egy ösztöndíj révén Rómába kerül, ezalatt Nórárt eljegyzi egy méltóságos úr, Karsady Géza, akivel már a házasság napját is kitűzték. Ekkor kerül haza Ádám és a Múcsarnokban kiállítják a Kalotaszegi madonna című alkotását. Nóra nem akarja megnézni a festményt, elmegy Kalotafőre egy lagziba, ahol találkozik Ádámmal. Kezdetben a viszonyuk nagyon hűvös, lévén, hogy a megbeszélte Szentmihály-napi találkozóra Ádám nem ért el (elromlott az autó, amivel utaztak). A lány ezt szakításnak véli, és elfogadja a méltóságos úr közeledését. Lagzira nem kerül sor, mert a két fiatal újra egymásra talál, és ott folytatják, ahol abbahagyták.

Ebből a regényből készült az azonos

nevű film, aminek egyes külső jeleneteit a borszéki Bükkhavasán forgatták 1943-ban. A film rendezője Rodriguez Endre (Budapest, 1899-München, 1975). A férfi főszerepben Sárdi Jánost láthatjuk (1907-1969). Érdekességgént megjegyzem, hogy pályafutását testvérvárosunkban, Dunaföldváron kezdte kántor-tanítóként. Ő énekli a betétdalokat: Rózsalevél, Nyári felhők és Napsütötte nagy mezőn. Ezen

dalok szövegét(verseket) szintén Széfeddin írta. A film zenéjét Buday Dénes szerezte. A női főszerepet Adorján Éva játssza (Koskóc, 1918-Budapest, 1999). A Felvidéken született lány az általános iskola elvégzése után Budapestre került, ahol elvégezte a Gaál Béla vezette Országos Filmegyesület Filmművészeti Iskoláját. Játzott a Zilahi Lajos írta Halálos tavasz c. filmben (1939). 1940-ben a Göre Gábor visszatér c. filmben láthatjuk. Rá egy évre a Gorodi fogolyban már főszerepet kapott. Ugyanabban az évben játszik a Szigligeti Ede színművében, a Cigány-ban. A világháború után, férjével dr. Zubriczky Sándor ügyvéddel, 1945 elején Ausztriába menekülnek. 1946-ban visszatérnek, de férjét a Népbírószág elítéli, felesége nem kap több szerepet. A karrierje csúcsára érkezett Adorján Éva a háború után soha többé nem léphetett színpadra, nem kapott filmszerepet. A közélettől teljesen visszavonva éltek. 1948-ban egy lányuk született.

A Múcsarnokban kiállított Kalotaszegi Madonna c. festmény igazi szerzője Battyányi Gyula, a mártírhaltalt halt Battyányi Lajos miniszterelnök dédunokája. Jó volt újra látni a filmet!

Farkas Aladár

JÁTÉK

ANYAKÖNYVI HÍREK

Születés

Erhan Rareş-Andrei 2020.06.16.
Gál Evelin 2020.11.06

Házasság

Siller Szilveszter – Mihály - Bege Ilona
2020.11.21

Elhalálozás

Molnar Istvan	1955.12.28 – 27.11.2020
Puskás Gheorghe	1935.07.13 – 2020.11.27
Albert Stefan	1948.08.30 – 2020.11.26
Varhelyi Maria	1966.10.26 – 2020.11.26
Birman Tünde-Maria	1971.09.07 – 2020.11.23
Gabor István	1971.01.28 – 2020.11.21
Nistor Neacsu	1940.12.01 – 2020.11.13
Kis Ioan	1948.12.29 – 2020.11.04

Az októberi számban megjelent feladvány megoldása:

1. Vxh7+!!-Kxh7
2. Bh4+-Kg8
3. Be8#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

Lép a fehér. Milyen folytatást javasoltok?

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Moga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Mihály Emese, Ferency József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Márton József, Pethő Csongor, Rédai Botond

Számitógépes szerkesztés: Moga Attila

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós